

REVMATOIDNÍ ARTRITIDA: OTÁZKY PRO ODBORNÍKA

21. července 2020

OTÁZKY PRO PROF. MUDr. LADISLAVA ŠENOLTA, PH.D., vedoucího Oddělení experimentální revmatologie Revmatologického ústavu v Praze

Některé příznaky RA jsou tak mírné, že pacienty ani nedovedou k lékaři. Jaké jsou rizikové faktory signalizující rozvoj onemocnění?

Typické jsou klidové bolesti, zpravidla jsou klouby po ránu ztuhlé a plné sevření ruky v pěst může někdy trvat i několik hodin. Ve většině případů se potíže rozvíjejí postupně v řádu týdnů až měsíců, artritida je zpravidla symetrická a postihuje větší počet kloubů. Někdy mohou být současně i potíže neurčité, nejčastěji únava. Mírné příznaky nejsou tak časté, někdy může onemocnění začínat pouze bolestmi několika málo kloubů, nejčastěji drobných kloubů ruky nebo nohy, v některých případech jsou před rozvojem artritidy přítomny záněty šlach. Ve vyšším riziku jsou pacienti s pozitivní rodinnou anamnézou revmatoidní artritidy a velmi pravděpodobně také kuřáci.

Co je cílem léčby revmatoidní artritidy?

Základem je obecně včasné nasazení léčby, tj. co nejdříve při stanovení diagnózy, aby byl co nejrychleji potlačen zánět a zastaven rozvoj erozivních změn a nevratných kloubních deformit. Souběžným cílem je utlumení bolesti, zachování správné funkčnosti kloubů a obnovení dobré kvality života.

Jakou roli hrají tradiční DMARD přípravky, moderní biologická léčba a inhibitory Janusovy kinázy?

Základem léčby jsou přípravky modifikující chorobu, tzv. DMARD, mezi které patří konvenční léky a cílené léky. Často se zejména iniciálně podávají glukokortikoidy pro jejich rychlý protizánětlivý účinek. Biologické léky, případně cílené syntetické léky se podávají až po selhání konvenční léčby.

Jak moderní léčba změnila a mění život pacientů?

Život pacientů nezměnila jen biologická léčba, ale také včasná diagnostika a léčebné strategie umožňující dosažení předem definovaného cíle (remise a nízká aktivita). V minulosti se tvrdilo, že přibližně polovina pacientů s revmatoidní artritidou bude během 10 let od začátku nemoci v invalidním důchodu. To dnes již není pravda. S moderní léčbou mají v zásadě pacienti menší bolesti, často mohou žít plnohodnotný život, mají poměrně dobrou kvalitu života, mohou sportovat a nemusejí vždy měnit svoji práci nebo žádat o invalidní důchod.

S jakými největšími obtížemi se v rámci léčby setkáváte (např. pozdní odhalení onemocnění, nedostupnost péče)? Co je potřeba dále zlepšit?

Palčivou problematikou je stále včasná diagnostika onemocnění na úkor relativně dlouhých objednacích termínů. Tomu lze předejít etablováním center nebo ambulancí pro časný záchyt revmatoidní artritidy, jež umožní diagnostiku a nasazení léčby zkrátit z několika měsíců na několik málo týdnů, ideálně dva až čtyři. Na druhé straně je to poměrně problematické, protože horší dostupnost péče je často dána nedostatkem, a dokonce i úplnou absencí revmatologů v některých regionech. Nezřídka se také stává, že není dostatečně využita plná síla konvenční léčby, jsou např. podávány nízké dávky některých přípravků, méně se využívají kombinační strategie nebo nitrokloubní obstríky glukokortikoidy a někdy zapomínáme na využití nefarmakologických prostředků a ambulantní

rehabilitační péče. Setkáváme se i s pacienty, kteří jsou obtížně léčitelní, nedostatečně odpovídají i na biologickou/cílenou léčbu nebo mají vážné nežádoucí projevy.